

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 218/2013-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. apríla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť M. A., R., zastúpeného advokátom JUDr. R. A., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 Co 223/2012 z 15. novembra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. A. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. januára 2013 telefaxom a 17. januára 2013 poštou doručená sťažnosť M. A., R. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. R. A., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“ a v citáciách aj „porušiteľ“) sp. zn. 9 Co 223/2012 z 15. novembra 2012 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti vyplýva, že doc. Ing. M. F. (ďalej len „žalobca“) podal proti sťažovateľovi ako žalovanému 30. októbra 2006 žalobu o ochranu osobnosti (ďalej len „žaloba o ochranu osobnosti“), ktorou sa domáhal uloženia povinnosti zdržať sa v žalobe označeného konania, zverejnenia ospravedlnenia a zaplatenia náhrady nemajetkovej ujmy 5 000 000 Sk. O žalobe rozhodol Okresný súd Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 5 C 300/2006 z 27. júna 2008 (ďalej len „pôvodný rozsudok“) tak, že sťažovateľovi uložil zdržať sa neoprávnených zásahov do práva žalobcu na ochranu osobnosti, ospravedlniť sa mu listom a zaplatiť mu náhradu nemajetkovej ujmy v sume 200 000 Sk, ako aj náhradu trov konania. Proti označenému rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 9 Co 332/2008 z 12. februára 2009 tak, že odvolaním napadnutý rozsudok v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Po vrátení veci na ďalšie konanie okresný súd vo veci opätovne rozhodol rozsudkom č. k. 5 C 300/2006-383 z 5. júna 2009 tak, ako v pôvodnom rozsudku. Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ opätovne odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 9 Co 268/2009 z 30. septembra 2009 (ďalej len „rozsudok krajského súdu z 30. septembra 2009“) tak, že odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil.

Proti rozsudku krajského súdu z 30. septembra 2009 podal sťažovateľ sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, o ktorej rozhodol ústavný súd nálezom sp. zn. II. ÚS 189/2010 z 13. januára 2011 v spojení s opravným uznesením ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 189/2010 zo 6. apríla 2011 (ďalej len „nález ústavného súdu z 13. januára 2011“), v ktorom vyslovil, že rozsudkom krajského súdu z 30. septembra 2009 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, zrušil tento rozsudok a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

V nadväznosti na nález ústavného súdu z 13. januára 2011 krajský súd uznesením sp. zn. 9 Co/49/2011 z 28. februára 2011 rozsudok okresného súdu č. k. 5 C 300/2006-383 z 5. júna 2009 zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie s pokynom „*v prvom rade*

ujasniť si predmet konania, to znamená, vyzvať navrhovateľa, aby upresnil, ktorými konkrétnymi vyjadreniami odporcu malo dôjsť k zásahu jeho práv na ochranu osobnosti. Taktiež je potrebné prihliadnuť i na mieru zodpovednosti za šírenie informácií vo vzťahu k vydavateľovi.“ (citované z rozsudku okresného súdu sp. zn. 7 C 90/2011 z 12. januára 2012, pozn.).

Po vrátení veci súdu prvého stupňa okresný súd uznesením č. k. 7 C 90/2011-560 z 9. septembra 2011 vyzval žalobcu, aby doplnil a opravil žalobu o ochranu osobnosti. Žalobca reagoval na výzvu okresného súdu podaním z 29. septembra 2011, v ktorom zmenil žalobu takto:

„Žalovaný je povinný zdržať sa neoprávnených zásahov do občianskej cti a ľudskej dôstojnosti žalobcu rozširovaním nepravdivých a pravdu skresľujúcich nasledovných výrokov:

- 1. V r. 1998 mal pán F. dokonca ambície obsadiť radnicu svojimi ľuďmi z fabriky.*
- 2. V komunálnych voľbách rozdávali šampanské, tenisky a balíčky s darčekom pre tých, ktorí ich mali voliť.*
- 3. Vtedy bolo najlepšie vidieť, ako reaguje mesto na manažment papierní.*
- 4. Nie je jednoduché kúpiť si úctu a všetko nemožno robiť ani cez peniaze.*
- 5. O aké dohody išlo, netreba asi bližšie vysvetľovať. Žalovaný je povinný písomne sa ospravedlniť žalobcovi za neoprávnené zásahy výrokmi... (už citovanými, pozn.) do občianskej cti a ľudskej dôstojnosti žalobcu listom podpísaným žalovaným a doručeným žalobcovi do 3 dní od právoplatnosti rozsudku... Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 6.638,78 eur z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Žalovaný je povinný nahradiť trovy konania vrátane trov právneho zastúpenia k rukám právneho zástupcu žalobcu do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku“ (citované z rozsudku okresného súdu sp. zn. 7 C 90/2011 z 12. januára 2012, pozn.).*

Okresný súd zmenu žaloby na pojednávaní 12. januára 2012 uznesením sp. zn. 7 C 90/2011 pripustil a následne o nej rozhodol rozsudkom sp. zn. 7 C/90/2011 z 12. januára 2012 tak, že uložil sťažovateľovi povinnosť zdržať sa neoprávneného zásahu

do občianskej cti a ľudskej dôstojnosti žalobcu rozšírovaním výroku „Nie je jednoduché kúpiť si úctu a všetko nemožno robiť ani cez peniaze“ (ďalej aj „inkriminovaný výrok“), ako aj povinnosť písomne sa ospravedlniť žalobcovi za neoprávnený zásah do občianskej cti a ľudskej dôstojnosti inkriminovaným výrokom formou listu s označeným znením podpísaným sťažovateľom a doručeným žalobcovi do 3 dní od právoplatnosti rozsudku okresného súdu. Vo zvyšnej časti okresný súd žalobu zamietol.

Po odvolaniach účastníkov konania krajský súd rozsudkom sp. zn. 9 Co/223/2012 z 15. novembra 2012 rozsudok okresného súdu sp. zn. 7 C/90/2011 z 12. januára 2012 vo výroku, ktorým odporcovi (sťažovateľovi) uložil povinnosť zdržať sa neoprávneného zásahu do občianskej cti a ľudskej dôstojnosti žalobcu, zmenil tak, že v tejto časti žalobu zamietol a v ostatných výrokoch potvrdil.

Proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 9 Co/223/2012 z 15. novembra 2012 podal sťažovateľ sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorej predovšetkým uviedol, že z odôvodnenia nálezu ústavného súdu z 13. januára 2011 vyplývajú tieto právne názory záväzné pre krajský súd:

«a) ... podaná žaloba, a to ani v spojení s doplneniami nedefinovala dostatočne určitým spôsobom predmet konania.» (str. 24 Nálezu),

b) „Podľa všeobecných súdov žalobca toto dôkazné bremeno uniesol, a to výpoveďou redaktora, ako aj tým, že sťažovateľ neuplatnil žiadne pripomienky či výhrady, keď mu redaktor poslal hotový článok pred zverejnením na autorizáciu. Tento záver sa javí ako arbitrárny. Sťažovateľ zjavne nemal dôvod namietat' správnosť tých výrokov, ktoré boli označené úvodzovkami ako doslovné citáty jeho myšlienok. Ostatné časti textu sa javia skôr ako úvahy či názory autora článku.“ (str. 25 nálezu).

Porušiteľ rešpektujúc právne názory obsiahnuté v odôvodnení Nálezu zrušil Rozsudok I, teda rozsudok prvostupňového súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Prvostupňový súd vyzval žalobcu na spresnenie petitu žaloby tak, aby bol dostatočne určitý. Žalobca petit spresnil tak, že požadoval negatívny petit týkajúci sa piatich výrokov uvedených v Článku, ktoré pripisoval Sťažovateľovi ako jeho výroky, ďalej požadoval ospravedlnenie Sťažovateľa za tieto výroky a náhradu nemajetkovej ujmy. Prvostupňový súd

potom doplnil dokazovanie len o opakovaný výsluch Sťažovateľa (žalovaného). Sťažovateľ poprel, že by tieto žalované výroky takto povedal a poukázal na to, že redaktor nerobil z ich rozhovoru žiaden zvukový záznam a počas doby ich stretnutia povedal Sťažovateľ tolko výrokov, že redaktor si ich ani nemohol zaznamenať alebo pamätať. Písomné poznámky si robil iba občas a heslovite do malého zošitka. Prvostupňový súd následne rozhodol rozsudkom zn. 7 C/90/2011 z 12. 1. 2012 (ďalej len: „Rozsudok 1“) tak, že uložil Sťažovateľovi (žalovanému) povinnosť zdržať sa rozširovania výroku: „Nie je jednoduché kúpiť si úctu a všetko nemožno robiť ani cez peniaze.“ Súčasne uložil sťažovateľovi písomne sa ospravedlniť žalobcovi za výrok „Nie je jednoduché kúpiť si úctu a všetko nemožno robiť ani cez peniaze.“ V ostatnom návrh zamietol. Na základe odvolania Sťažovateľa potom Porušiteľ, ako odvolací súd, bez akéhokoľvek doplnenia dokazovania, rozhodol o zmene prvostupňového rozhodnutia rozsudkom zn. 3 Co/223/2012 z 15. 11. 2012 (ďalej len „Rozsudok 2“) tak, že negatívny petit zamietol a v ostatnom prvostupňový rozsudok potvrdil.»

Podľa názoru sťažovateľa došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 223/2012 „spôsobom, pre ktorý možno hodnotiť toto konanie, ako konanie arbitrárne, konanie nerešpektujúce hmotné právo a ignorujúce zistenia vyplývajúce, ako aj právne názory Ústavného súdu Slovenskej republiky vyslovené v Náleze“.

Podľa sťažovateľa «Porušiteľ nerešpektoval právny názor vyslovený v Náleze a dospel k záveru:

„Podľa všeobecných súdov žalobca toto dôkazné bremeno uniesol, a to výpoveďou redaktora, ako aj tým, že sťažovateľ neuplatnil žiadne pripomienky či výhrady, keď mu redaktor poslal hotový článok pred zverejnením na autorizáciu. Tento záver sa javí ako arbitrárny. Sťažovateľ zjavne nemal dôvod namietat' správnosť tých výrokov, ktoré boli označené úvodzovkami ako doslovné citáty jeho myšlienok. Ostatné časti textu sa javia skôr ako úvahy či názory autora článku.“ (str. 25 Nálezu).

Porušiteľ bez akéhokoľvek doplnenia dokazovania od stavu v čase vydania Nálezu, ktoré by preukazovalo, že žalobca dôkazné bremeno preukázaním skutočnosti, že žalobca

vyslovil výrok „Nie je jednoduché kúpiť si úctu a všetko nemožno robiť ani cez peniaze.“ uniesol, dospel opätovne k názoru, že Sťažovateľ tento výrok skutočne vyriekol. Dokazovanie bolo pritom po Náleze doplnené len o výsluch Sťažovateľa, ako žalovaného, ktorý túto skutočnosť poprel a tvrdil, že taký výrok autorovi Článku nepovedal. Rozhodnutie Porušiteľa sa javí ako arbitrárne aj v tom smere, že zo znenia článku zjavne vyplýva, že výrok „Nie je jednoduché kúpiť si úctu a všetko nemožno robiť ani cez peniaze.“ nasleduje po vete „Vtedy bolo najlepšie vidieť, ako reaguje mesto na manažment papierní.“, a preto je zrejmé, že tento výrok sa týkal manažmentu papierní a nie žalobcu. Pred týmito vetami autor Článku popisuje konanie ľudí z manažmentu, ktorí kandidovali v komunálnych voľbách, preto autor článku aj používa množné číslo. Ďalej autor Článku hovorí o reakcii mesta (voličov) na manažment papierní a až potom uvádza inkriminovanú vetu: „Nie je jednoduché kúpiť si úctu a všetko nemožno robiť ani cez peniaze.“, ktorá vôbec nie je adresovaná žalobcovi. Keďže sa táto veta netýka osoby žalobcu nie je spôsobilá neoprávneného zásahu do jeho osobnostných práv. Na tieto skutočnosti žalovaný poukazoval v konaniach pred všeobecnými súdmi, avšak tieto sa touto argumentáciou Sťažovateľa v konaní ani v odôvodneniach Rozsudku 1 a Rozsudku 2 vôbec nezaoberali.».

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Porušiteľ, Krajský súd v Žiline, rozsudkom zn. 9 Co/223/2012 z 15. 11. 2012 porušil právo sťažovateľa domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Rozsudok porušiteľa zn. 9 Co/223/2012 z 15. 11. 2012 sa týmto ruší a vec sa vracia na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 6.638,78,- €, ktoré je porušiteľ povinný zaplatiť sťažovateľovi do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Porušiteľ je povinný zaplatiť sťažovateľovi náklady právneho zastúpenia sťažovateľa...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť

ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcich proti právoplatným rozhodnutiam všeobecných súdov v súlade so svojou ustálenou judikatúrou opakovane zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ku ktorému malo dôjsť napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorý je podľa jeho názoru výsledkom arbitrárneho konania krajského súdu, nerešpektujúceho hmotné právo a ignorujúceho zistenia a právne názory ústavného súdu vyjadrené v náleze z 13. januára 2011, konkrétne týkajúce sa unesenia dôkazného bremena zo strany žalobcu, keďže *«Porušiteľ bez akéhokoľvek doplnenia dokazovania, od stavu v čase vydania Nálezu, ktoré by preukazovalo, že žalobca dôkazné bremeno preukázaním skutočnosti, že žalobca vyslovil výrok „Nie je jednoduché kúpiť si úctu a všetko nemožno robiť ani cez peniaze.“*

uniesol, dospel opätovne k názoru, že Sťažovateľ tento výrok skutočne vyriekol. Dokazovanie bolo pritom po Náleze doplnené len o výsluch Sťažovateľa, ako žalovaného, ktorý túto skutočnosť poprel a tvrdil, že taký výrok autorovi Článku nepovedal.» (citované zo sťažnosti, pozn.).

Z napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že ním bol v súlade s § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 7 C 90/2011-629 z 12. januára 2012, okrem výroku o uložení povinnosti zdržať sa neoprávneného zásahu do občianskej cti a ľudskej dôstojnosti žalobcu rozširovaním inkriminovaného výroku (v tejto časti krajský súd odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu zmenil tak, že v tejto časti žalobu žalobcu zamietol, pozn.). Zároveň z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že v potvrdzujúcej časti sa stotožnil s odôvodnením okresného súdu.

Ústavný súd v nadväznosti na námietku sťažovateľa smerujúcu proti napadnutému rozsudku krajského súdu poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane, pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08). Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

Z uvedených dôvodov ústavný súd považoval za potrebné poukázať na podstatnú časť rozsudku okresného súdu sp. zn. 7 C 90/2011 z 12. januára 2011, z ktorej podľa názoru ústavného súdu vyplýva, že súd prvého stupňa rešpektoval právne názory vyslovené ústavným súdom v náleze z 13. januára 2011 a ústavne súladným spôsobom sa vysporiadal aj s hmotnoprávnymi ustanoveniami vzťahujúcimi sa na prerokovaný prípad. V odôvodnení označeného rozsudku okresného súdu sa okrem iného uvádza:

«K namietanému nedostatku pasívnej vecnej legitímácie odporcom súd poukazuje, že u zásahov vykonávaných tlačou, tak ako je to v tomto prípade, je nutné rozlišovať prípady,

keď autorom správy je tretia osoba, alebo ak ide o pracovníka vydavateľstva. Pokiaľ je pisateľom správy uverejnenej tlačou osoba rozdielna od pracovníkov vydavateľa, je mimo pochybností, že sa možno domáhať ochrany proti tejto osobe, ako priamo zodpovednej za vykonaný zásah. S ohľadom na dispozičné právo postihnutej fyzickej osoby nemožno vylúčiť, že sa navrhovateľ v spore na súde uspokojí buď s návrhom proti samotnému vydavateľovi alebo naopak proti autorovi správy, poprípade sa rozhodne podať návrh proti obom. Vydavateľ periodickej tlače sa nemôže zbaviť svojej zodpovednosti za zásah do práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby s poukazom na to, že autorom difamujúcich výrokov o nej publikovaných v oznamovacom prostriedku je osoba odlišná od vydavateľa a jeho redaktora. Súd sa preto zaoberal skúmaním miery zodpovednosti odporcu resp. vydavateľa za zásah do práva na ochranu osobnosti navrhovateľa uskutočneným spôsobom popísaným v petite návrhu na začatie konania. Súd v konaní zistil, že medzi odporcom a redaktorom Hospodárskych novín sa uskutočnil rozhovor... Súd ďalej zistil, že pred uverejnením článku bol tento článok mailom zaslaný odporcovi redaktorom na autorizáciu, pričom odporca k jeho obsahu nevzniesol námietky, a to či už pred uverejnením článku a ani po jeho uverejnení. Redaktor si neoveril pravdivosť informácií poskytnutých odporcom u iného zdroja pred uverejnením článku. V časti článku pod nadpisom Útok na radnicu uverejnenom v Hospodárskych novinách zo dňa 6. 10. 2006, názov celého článku Filantrop z Dolného Liptova, sa nachádzajú výroky, ktoré označil navrhovateľ v petite svojho návrhu a ktoré podľa jeho názoru predstavujú neoprávnený zásah do jeho práva na ochranu osobnosti. Všetky tieto výroky sa nachádzajú v uvedenej časti článku v úvodzovkách ako citácie odporcu (ďalej v tomto uznesení aj „inkriminovaná časť článku“).»

V ďalšej časti rozsudku z 12. januára 2011 sa okresný súd zaoberal otázkou dôkazného bremena, pričom v tejto súvislosti formuloval záver, že žalobca „dôkazné bremeno uniesol, a to v nadväznosti na výpoveď redaktora ako aj v nadväznosti na skutočnosť, že odporca (sťažovateľ, pozn.) článok redaktora žiadnym spôsobom nenamietal, a to či už pred jeho uverejnením, resp. po jeho uverejnení. Odporcovi muselo byť po prečítaní článku zrejmé, že pokiaľ v tejto časti článku sú uvádzané jeho doslovné citácie, v texte v úvodzovkách, v prípade nepravdivého uvedenia takýchto výrokov je potrebné túto skutočnosť redaktorovi oznámiť, resp. uplatniť pripomienku či výhradu. V

tomto prípade však zo strany odporcu žiadna takáto námietka adresovaná nebola. Z uvedeného súd usudzuje, že sa jedná o autentické výroky odporcu. Pokiaľ aj odporca neskôr v konaní namietal, že neuviedol tieto výroky (uvedené v úvodzovkách) v takejto vetnej skladbe, súd mu neuveril...“.

Okresný súd vo svojom rozsudku z 12. januára 2011 vo vzťahu k zodpovednosti sťažovateľa za neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti ustálil, že jeho zodpovednosť *„je málovýznamná v porovnaní so zodpovednosťou vydavateľa a spočíva v tom, že uviedol redaktorovi denníka Hospodárske noviny informácie, kde nepochybne odporca si bol vedomý, že tieto budú slúžiť redaktorovi denníka ako podklad pre článok o navrhovateľovi, a teda zmysel a účel rozhovoru medzi odporcom a redaktorom podľa názoru súdu bol jasný a nepochybniteľný v tomto smere...“*, pričom v nadväzujúcej časti svojho rozsudku sa zaoberal tou časťou žaloby, ktorou žalobca *„uplatňoval svoje práva na ochranu osobnosti voči odporcovi v súvislosti s nasledovnými výroky odporcu v rozhovore s redaktorom Hospodárskych novín:*

1. V roku 1998 mal pán F. dokonca ambície obsadiť radnicu svojimi ľuďmi z fabriky. V tejto súvislosti odporca predložil do spisu leták (čl. 69), kde sa nachádzajú kandidáti na poslancov do mestského zastupiteľstva v R. vo voľbách v roku 1998. V konaní bolo preukázané, že väčšina kandidátov, ktorých fotografie sa nachádzajú na predmetnom letáku, sú resp. boli zamestnancami S... V konaní nebolo naopak preukázané, že by sa navrhovateľ priamo na predvolebnej kampani akýmkoľvek spôsobom podieľal. Len sprostredkované súd zistil, a to z článku v regionálnom týždenníku Liptov ako aj z výpovede svedka – autora tohto článku..., že v danom prípade išlo o kandidátov s podporou firmy M... a. s. Takisto z výpovede svedka... vyplynulo, že v R. bolo všeobecne známe, že táto firma robí masívnu predvolebnú kampaň a práve na kandidátke (leták čl. 69) sú uvedení kandidáti – zamestnanci tejto firmy, ktorých pozná, pričom sa domnieval, že aj ostatní boli zamestnancami tejto spoločnosti. V nadväznosti na tieto zistené skutočnosti súd uzavrel, že hodnotiaci úsudok odporcu, to znamená, jeho názor týkajúci sa ambícií navrhovateľa obsadiť radnicu svojimi ľuďmi z fabriky bol primeraný skutkovým zisteniam, nevybočil z ich rámca. Tak isto tón tohto výroku odporcu je primeraný. Súd konštatuje, že nie je obsiahnutá

žiadna urážlivá, ironická, resp. zosmiešňujúca formulácia. Z týchto dôvodov súd tento výrok odporcu neposúdil ako neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti navrhovateľa.

2. V komunálnych voľbách rozdávali šampanské, tenisky a balíčky s darčekom pre tých, ktorí ich mali voliť. Tento výrok odporcu, skutkové tvrdenie takisto nie je podľa názoru súdu spôsobilý zasiahnuť do práva na ochranu osobnosti navrhovateľa a to z dôvodu, že sa netýka samotného navrhovateľa... Jedná sa o jednoduché skutkové tvrdenie odporcu v súvislosti s voľbami... v R. Z tohto dôvodu sa súd nezaoberal ani skúmaním pravdivosti tohto skutkového tvrdenia.

3. Vtedy bolo najlepšie vidieť ako reaguje mesto na manažment papierní. V tomto prípade ide o hodnotiaci úsudok odporcu, ktorý uzavrel aká bola reakcia občanov mesta podľa jeho názoru na manažment papierní v nadväznosti na výsledok volieb, keď bolo preukázané, že títo kandidáti v uvedených voľbách neuspeli... Toto hodnotenie je prejavom názoru odporcu, ktorý je všeobecne chránený, a preto ani tento výrok odporcu súd nepovažuje za zásah do práva na ochranu osobnosti navrhovateľa.

4. Nie je jednoduché kúpiť si úctu a všetko nemožno robiť ani cez peniaze. Hodnotový súd odporcu sa týka predchádzajúceho hodnotového súdu a je hlbším rozvinutím neúspechu predmetných kandidátov vo voľbách. Podľa názoru súdu je nepochybné, že tento záver sa dotýka práve osoby navrhovateľa na ktorú bol zameraný celý článok Hospodárskych novín a v kontexte vyššie uvedeného súd nedospel k záveru, že by tento hodnotový súd odporcu na adresu navrhovateľa bol primeraný zisteným skutočnostiam. Súd má za to, že tento hodnotiaci úsudok je nevhodný v danom kontexte nenáležitý. Z gramatického a logického výkladu možno usudzovať, že navrhovateľ nemá úctu občanov, nedokázal si ju doposiaľ získať žiadnym spôsobom, a preto sa mal uchýliť ku kupovaniu si tejto úcty, odporca poukázal na navrhovateľa ako na osobu, ktorá robí všetko cez peniaze. V tejto súvislosti súd ustálil, že sa jedná o zásah do práva na ochranu osobnosti navrhovateľa zo strany odporu. Súd zdôrazňuje, že je značný nepomer k výrazom, ktoré odporca použil na hodnotenie skutočnosti (podpora určitých kandidátov v komunálnych voľbách) a cieľom kritiky. Podľa názoru súdu tento cieľ kritiky bolo možné dosiahnuť i bez použitia tohto výrazu, tejto vety. V tomto prípade z predmetného hodnotového súdu vyplýva už úmysel odporcu navrhovateľa uraziť, zahanbiť, zosmiešniť pôsobenie navrhovateľa vo vzťahu k občanom mesta R. resp. regiónu Dolného Liptova, keď sa nejedná o vecnú kritiku,

ide o vybočenie z medzí v demokratickej spoločnosti všeobecne uznávaných pravidiel slušnosti. Tento hodnotový súd nemožno považovať len za nepríjemný, znepokojujúci, podľa názoru súdu dotýka sa cti navrhovateľa. Česť je integrálnou a dôležitou súčasťou dôstojnosti človeka. Okrem iného česť hrá rolu vo vzťahoch, formuje rovnako základ mnohých rozhodnutí robených v demokratickej spoločnosti, ktoré sú základné pre jej dobré fungovanie. Základné právo na česť sa uplatňuje vo viacerých sférach. Ide jednak o sféru súkromnú, sféru spoločenskú, občiansku a profesionálnu, keď posledné tri vrstvy reflektujú sociálnu povahu základných práv, resp. odrážajú skutočnosť, že jednotlivec žije v spoločenských, vstupuje s ostatnými členmi do komunikácie a cez svoje správanie ovplyvňuje ostatných členov spoločnosti. V tomto prípade predmetný hodnotový súd odporcu podľa názoru súdu sa týka práve sociálnej sféry základného práva navrhovateľa na česť, keď predmetom je otázka vzťahu navrhovateľa a občanov mesta R. Táto sféra ľudského života navrhovateľa sa podľa názoru súdu v tomto prípade kryje s jeho profesionálnou sférou osoby pôsobiacej vo verejnom živote, pričom práve v tejto sfére existujú minimálne obmedzenia práva na slobodu prejavu týkajúce sa šírenia pravdivých skutočností resp. týmito pravdivým skutočnostiam zodpovedajúcich názorov. Táto oblasť môže byť predmetom verejnej diskusie, ide o otázky verejného záujmu, avšak prípustný je názor primeraný skutkovým zisteniam, čo však v tomto prípade nebolo dodržané, a preto podľa názoru súdu ide o neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti navrhovateľa.

5. O aké dohody išlo, netreba asi bližšie vysvetľovať. V tomto prípade ide o hodnotový súd. V tejto súvislosti súd zistil existenciu rámcovej dohody o spolupráci medzi mestom R. a spoločnosťou M ... V nadväznosti na existenciu takejto dohody je podložený názor odporcu v otázke, že po komunálnych voľbách v roku 1998 mohol navrhovateľ uplatniť svoj vplyv v meste R. formou priamych rokovaní s predstaviteľmi mesta. Nejedná sa o neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti navrhovateľa.

Pokiaľ by sa súd mal vyjadriť k stretu práva navrhovateľa na ochranu osobnosti a práva odporcu na slobodu prejavu všeobecne s výnimkou jedného výroku odporcu súd konštatuje, že je potrebné uprednostniť právo odporcu na slobodu prejavu. Je to jedno z najdôležitejších práv v demokratickej spoločnosti zahŕňajúce slobodu názoru a slobodu prijímania a rozširovania informácií verejnosti. Je potrebné zachovať požiadavku proporcionality uplatňovania oboch týchto práv. Predovšetkým súd poukazuje, že kritika sa

týkala navrhovateľa. Jedná sa o vplyvného podnikateľa a možno konštatovať, že jeho aktivity sa týkajú verejného záujmu, teda je verejne činnou osobou... Vzhľadom na uvedené teda podľa aktuálnej judikatúry... ho možno považovať za verejne činnú osobu, ktorej stupeň ochrany pred kritikou týkajúcou sa jeho aktivít vo verejnej sfére je analogicky znížený až takmer k ochrane poskytovanej politikom. Ďalej súd poukazuje na skutočnosť, že kritiku v tomto prípade realizoval odporca, ktorý v období volieb do mestského zastupiteľstva mesta R. v roku 1998 bol už politicky činný... s tým, že predmetom kritiky bola otázka nepochybne týkajúca sa verejného záujmu – podpora kandidátov vo voľbách do mestského zastupiteľstva... Celkový tón kritiky odporcu až na jednu výnimku – výrok pod bodom 4 – bol prípustný v medziach slobody prejavu, to znamená predovšetkým primeraný, pridržajúci sa objektívnej skutočnosti. Všetky tieto argumenty svedčia práve v prospech prednosti pre slobodu prejavu odporcu, z ktorého rámca vybočoval len jediný výrok odporcu č. 4, ktorý súd hodnotil ako neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti navrhovateľa. Keď podľa názoru súdu je daná v tomto prípade príčinná súvislosť medzi poskytnutím takého hodnotového súdu redaktorovi Hospodárskych novín na pripravovaný článok o navrhovateľovi a porušením osobnostnej sféry navrhovateľa – porušenie práva navrhovateľa na ochranu cti. Súd mal za to, že bola presiahnutá prípustná intenzita zásahu v takej miere, ktorú tolerovať v demokratickej spoločnosti nie je možné. Súd zdôrazňuje, že tento hodnotový súd nezodpovedá objektívnej skutočnosti, resp. odporca toto v konaní nepreukázal a podľa názoru súdu ide o hodnotový súd urážlivý... Súd mal za to, že v tomto konkrétnom prípade morálne zadosťučinenie sa javí postačujúce a to aj s prihliadnutím k pomeru zodpovednosti odporcu za neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti navrhovateľa k zodpovednosti vydavateľa. Ide o list adresovaný odporcom navrhovateľovi.“.

Krajský súd v napadnutom rozsudku k námietke sťažovateľa týkajúcej sa unesenia dôkazného bremena zo strany žalobcu predovšetkým uviedol:

„Ak odporca v priebehu odvolacieho konania tvrdil, že navrhovateľ neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal, že v inkriminovanom článku boli citované jeho výroky, s takýmto názorom nemožno súhlasiť. Autentickosť výrokov potvrdil svedok..., z ktorého výpovede potom prvostupňový súd správne pri hodnotení dôkazov vychádzal. Tento svedok

bol v konaní riadne poučený o následkoch krivej výpovede, odporca okrem vlastného tvrdenia v priebehu celého konania nepredložil, ani nenavrhol vykonať iný dôkaz, ktorý by spochybnil svedeckú výpoveď, a preto tak ako je to už vyššie uvedené, ani odvolaciemu súd neprislúchalo vyhodnotiť tento dôkaz iným spôsobom, než ako ho vyhodnotil súd prvého stupňa.“

Ústavný súd z vlastnej rozhodovacej činnosti zistil, že vo svojom náleze z 13. januára 2011 vyslovil porušenie sťažovateľovho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a následne zrušil rozsudok krajského súdu sp. zn. 9 Co 268/2009 z 30. septembra 2009 predovšetkým z dôvodu, že *„podaná žaloba, a to ani v spojení s doplneniami nedefinovala dostatočne určitým spôsobom predmet konania. Preto všeobecné súdy nemali o žalobe meritórne konať, a tým menej o nej rozhodnúť.“*

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

V nadväznosti na odôvodnenie nálezu ústavného súdu z 13. januára 2011 mali všeobecné súdy predovšetkým povinnosť ustáliť predmet konania, keďže *„V prípade ochrany osobnosti v súvislosti s výrokmi uverejnenými v printových médiách je povinnosťou žalobcu v žalobe uviesť, ktoré konkrétne výroky považuje za zásah do osobnostných práv. Bez jednoznačného vymedzenia týchto výrokov nie je žaloba spôsobilým predmetom súdneho konania.“* (citované z nálezu ústavného súdu z 13. januára 2011, pozn.).

Ústavný súd ďalej v náleze z 13. januára 2011 vyslovil aj pochybnosti týkajúce sa skutkového záveru krajského súdu, podľa ktorého *«všetok text uvedený pod podtitulkom „Útok na radnicu“ je buď priamou citáciou sťažovateľa pri jeho rozhovore s redaktorom (text v úvodzovkách), alebo aspoň obsahovo vyjadruje to, čo mal sťažovateľ redaktorovi na jeho otázky uviesť. Sťažovateľ popiera autentickosť tej časti textu, ktorá nie je v úvodzovkách, a popiera, že by sa bol vyjadril tak, ako sa to uvádza. Ide teda o*

protichodné tvrdenia sťažovateľa a redaktora bez možnosti vykonania ďalších dôkazov. Dôkazné bremeno preukázať, že sa sťažovateľ vyjadril inkriminovaným spôsobom, zaťažuje v konaní žalobcu. Podľa všeobecných súdov žalobca toto dôkazné bremeno uniesol, a to výpoveďou redaktora, ako aj tým, že sťažovateľ neuplatnil žiadne pripomienky či výhrady, keď mu redaktor poslal hotový článok pred jeho uverejnením na autorizáciu.

Uvedený záver sa javí ako arbitrárny. Sťažovateľ zrejme nemal dôvod namietať správnosť tých výrokov, ktoré boli zreteľne označené úvodzovkami ako doslovné citáty jeho myšlienok. Ostatné časti textu sa čitateľovi javia skôr ako úvahy či názory autora článku. K tým sťažovateľ nemal dôvod zaujímať stanovisko.

Na základe výpovede redaktora a textu článku možno za autentické výroky sťažovateľa považovať iba tie, ktoré sú uvedené v úvodzovkách. Treba tiež poznamenať, že v rámci súdneho konania o ochrane osobnosti spravidla neprichádza do úvahy hodnotiť také výroky, ktoré nie sú doslovne citované a majú byť iba obsahovo zhodné so skutočnými výrokmi. Presné (doslovné) znenie inkriminovaného výroku musí žalobca v prípade spornosti vždy bezpečne preukázať pod následkami neúspechu v konaní.» (citované z nálezu ústavného súdu z 13. januára 2011, pozn.).

Základom argumentácie sťažovateľa obsiahnutej v jeho sťažnosti je tvrdenie, že krajský súd nerešpektoval (už citovaný) záväzný právny názor ústavného súdu, a preto dospel k nesprávnemu výsledku, že žalobca uniesol dôkazné bremeno preukázaním skutočnosti, že sťažovateľ vyslovil výrok „Nie je jednoduché kúpiť si úctu a všetko nemožno robiť ani cez peniaze.“. Podľa názoru ústavného súdu je táto argumentácia sťažovateľa nedôvodná.

Ústavný súd dospel k tomuto záveru predovšetkým s prihliadnutím na celkový kontext citovanej časti nálezu ústavného súdu z 13. januára 2011, v rámci ktorej ústavný súd vytýkal krajskému súdu predovšetkým nedostatočné vymedzenie predmetu konania (keďže bez dostatočne vymedzených výrokov sťažovateľa, ktorými malo dôjsť k zásahu do občianskej cti a ľudskej dôstojnosti žalobcu, žaloba nebola spôsobilým predmetom súdneho konania) a v tejto súvislosti považoval za arbitrárny záver krajského súdu o unesení dôkazného bremena zo strany žalobcu. V kontexte celej citovanej časti nálezu ústavného

súdu z 13. januára 2011 však nemožno obchádzať skutočnosť, ktorú zdôraznil samotný ústavný súd, a síce že sťažovateľ popieral vo svojej predchádzajúcej sťažnosti len autentickosť tej časti inkriminovaného textu, ktorá nebola v úvodzovkách. Z tohto vyplýva, že záver ústavného súdu podľa nálezu z 13. januára 2011 o arbitrárnosti názoru krajského súdu, v zmysle ktorého žalobca uniesol dôkazné bremeno na základe výpovede redaktora a neuplatnením výhrad voči uverejneniu článku zo strany sťažovateľa, sa vzťahuje len na ostatné časti inkriminovaného textu (mimo výrokov uvedených v úvodzovkách). Tento záver v konečnom dôsledku potvrdzuje aj názor ústavného súdu nachádzajúci sa v závere citovanej časti nálezu z 13. januára 2011, podľa ktorého „Ostatné časti textu sa čitateľovi javia skôr ako úvahy či názory autora článku. K tým sťažovateľ nemal dôvod zaujímať stanovisko“, *pretože ich sám sťažovateľ nepovažoval za autentické.*

V nadväznosti na doplnený a opravený žalobný návrh boli predmetom konania vedeného pred krajským súdom pod sp. zn. 9 Co 223/2012 výroky sťažovateľa označené v časti inkriminovaného článku úvodzovkami, teda jeho doslovné výroky. Ústavný súd preto považuje záver krajského súdu vyjadrený v napadnutom rozsudku, v zmysle ktorého je inkriminovaný výrok sťažovateľa autentický [preukázaný svedeckou výpoveďou redaktora, ako aj skutočnosťou, že sťažovateľ v tejto časti článok redaktora žiadnym spôsobom nenamietal, a to či už pred jeho uverejnením (vtedy, keď mu redaktor poslal hotový článok pred jeho uverejnením na autorizáciu), resp. po jeho uverejnení, pozn.], z ústavného hľadiska za akceptovateľný a udržateľný.

Pokiaľ sťažovateľ namieta, že výrok „*Nie je jednoduché kúpiť si úctu a všetko nemožno robiť ani cez peniaze*“ nasleduje po vete „*Vtedy bolo najlepšie vidieť, ako reaguje mesto na manažment papierní*“, a preto sa týka „*manažmentu papierní a nie žalobcu*“, ústavný súd poukazuje na už citovanú časť rozsudku okresného súdu sp. zn. 7 C 90/2011 z 12. januára 2012 v súvislosti s týmto výrokom (s ktorou sa krajský súd v napadnutom rozsudku stotožnil), ktorá podľa názoru ústavného súdu náležitým spôsobom odôvodňuje, že týmto výrokom došlo k neprimeranému zásahu do občianskej cti a ľudskej dôstojnosti žalobcu zo strany sťažovateľa, a to predovšetkým v kontexte so „*zameraním celého článku Hospodárskych novín, ktorý sa dotýkal osoby žalobcu*“.

Vychádzajúc z dosiaľ uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že napadnutý rozsudok krajského súdu (v spojení s rozsudkom okresného súdu sp. zn. 7 C 90/2011 z 12. januára 2011) rešpektuje záväzný právny názor ústavného súdu vyslovený v jeho náleze z 13. januára 2011, zároveň je ústavne udržateľným spôsobom odôvodnený a nie je arbitrárny. V posudzovanom prípade podľa názoru ústavného súdu neexistuje medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy taká príčinná súvislosť, ktorá by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie umožňovala reálne dospieť k záveru o jeho porušení. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnymi názormi krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti týchto názorov a nezakladá ani právomoc ústavného súdu nahradiť právne názory krajského súdu svojimi vlastnými.

Z uvedených dôvodov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa už ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľa obsiahnutými v jej petite nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. apríla 2013